

For the latest from BDO Turkey, follow us

Sirküler Tarihi : 18.11.2020
Sirküler No : 2020/088

7256 SAYILI KANUN'UN ŞİRKETLERİN KENDİ HİSSELERİNİ EDİNMELERİ HALİNDE YAPILACAK STOPAJA YÖNELİK DÜZENLEMELERİ

7256 Sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un (RG: 17.11.2020/31307) 17. Maddesi ile tam mükellef sermaye şirketlerinin kendi hisse senetlerini veya ortaklık paylarını iktisap etmeleri halinde bunların belli bir sürede elden çıkarılmaması, zararına elden çıkarılması veya sermaye azaltımı ile iptal edilmesi hallerinde stopaj yapılmasına yönelik bir düzenleme yapılmıştır. Kanunun yayımlandığı 17.11.2020 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenleme hakkındaki görüş ve açıklamalarımız aşağıda bilgilerinize sunulmuştur.

Eski Büyükdere Cad. No.14
Park Plaza Kat:4
34398 Maslak/İstanbul
Turkey

Tel: +90 212 365 62 00
Fax: +90 212 365 62 02
e-mail: bdo@bdo.com.tr
www.bdo.com.tr

Garantisi ile sınırlı bir Birleşik Krallık şirketi olan BDO International Limited'in üyesi ve bir Türk anonim şirketi olan BDO Yayıncılık A.Ş. bağımsız üye kuruluşlardan oluşan BDO ağıının bir parçasını teşkil etmektedir.

BDO International global ağıının toplam gelirleri 2019 yılında 9,6 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. BDO, 167'dan fazla ülkede bulunan 1.809 ofiste faaliyet göstermekte olup, bu ofislerde denetim ve danışmanlık hizmetleri veren ortaklar dâhil dünya çapında 88.110 kişi çalışmaktadır.

Dikkat ve titizlikle hazırlanan bu yayın, geniş anlamda görüşleri içermekte olup, genel bir yol gösterici olarak değerlendirilmelidir. Özel durumlara ilgili olarak, mesleki görüş ve yardım almadan, bu yayına dayanarak uygulamalarda bulunulmamalıdır. Bu konuların kendi özel durumunuza ilişkin etkilerini görüşmek için BDO Yayıncılık A.Ş. ile temas kurabilirsiniz. Bu yayındaki bilgilere dayanarak belli eylemlerde bulunmak veya bulunmamak nedeniyle doğabilecek zararlar nedeniyle, BDO Yayıncılık A.Ş. ve ortakları, çalışanları ile yazarları herhangi bir yükümlülük veya sorumluluk kabul etmemektedirler.

1. ŞİRKETLERİN KENDİ HİSSELERİNİ İKTİSAP ETMELERİNİN TÜRK TİCARET KANUNU VE SERMAYE PİYASASI KANUNU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ:

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (Eski TTK) geçerli olduğu zamanlarda şirketlerin kendi hisselerine sahip olması, birleşme gibi çok istisnai haller dışında yasaktı. Edinilen hisselerin de belli bir sürede elden çıkarılması zorunlu idi. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ise (Yeni TTK) bu yasağı esas itibariyle devam ettirmekle birlikte, çok önemli bir istisnai düzenleme içermektedir. Şöyle ki Kanun'un 379. Maddesi ile bir şirketin kendi paylarını, sermayesinin onda birini aşan miktarda ivazlı olarak iktisap ve rehin olarak kabul edemeyeceği hükmü getirilerek, şirket sermayesinin yüzde onuna kadar olan kısım için kendi hissesini herhangi geçerli bir neden olmaksızın iktisap yasağı kaldırılmıştır.

Hatta birleşme ve devralmalarda olduğu gibi, külli halefiyet gerektiren durumlarda bu yüzde onluk sınır da aşılabilmektedir (TTK Md.382). Ancak külli halefiyet gereği elde edilmiş olsa dahi yüzde onluk sınırı aşan payların, şirket için herhangi bir kayba yol açmadan devirleri mümkün olur olmaz ve her halde en geç 3 yıl içerisinde elden çıkarılmaları gerekmektedir (TTK Md. 384). İlgili süreler içerisinde elden çıkarılmayan payların sermaye azaltımı yoluyla iptal edilmesi şarttır (TTK Md.386).

Serbest (yüzde ona kadar) iktisap edilen hisse senetlerinin elden çıkarılması zorunluğunu içeren bir düzenleme de yoktur.

Serbest yüzde on iktisap için genel kurulun yönetim kurulunu yetkilendirmesi gerekmektedir. Yetki en çok 5 yıl için verilebilmektedir. Yönetim kurulunun yetkiyi isteyebilmesi için somut ve yakın bir tarihte ortaya çıkabilecek bir tehlikeye veya kayba işaret etmesi vb. bir duruma ilişkin bir sebep göstermesi de şart değildir. Yetki, hiçbir sebep gösterilmeden sadece gereğinde kullanılmak üzere de istenebilir. Ancak, genel kurul yetkinin kullanılmasını belli amaçlara bağlayabilir. Genel kurulun belirleyeceği amacın (yetkiyi kullanma sebebinin) kanuna, ahlâka ve adâba aykırı ve borsa ticareti yapmaya yönelik olamayacağı madde gerekçesinde açıkça belirtilmiştir.

Şirketin kendi hissesini iktisap nedeni esasen pay sahiplerinin ve çalışanlarının korunmasıdır. Yoksa serbesti şirkete kazanç sağlanması amacıyla getirilmemiştir.

Ayrıca iktisap edilecek payların bedelleri düşüldükten sonra kalan şirket net aktif, en az sermaye ile kanun ve esas sözleşme uyarınca dağıtılmasına izin verilmeyen yedek akçelerin toplamı kadar olmalıdır. Kanun bütün net aktifin bu iktisap için kullanılmasına izin vermemektedir.

Satın alınan hisse senetlerinin alım bedelleri kadar pasifte kısıtlanmış yedek akçe ayrılması zorunluluğu da vardır (TTK Md.520/1).

Şirketin iktisap ettiği kendi payları ile yavru şirket tarafından iktisap edilen ana şirket payları, ana şirketin genel kurulunun toplantı nisabının hesaplanmasında dikkate alınamamaktadır. Bedelsiz payların iktisabı hariç, şirketin devraldığı kendi payları hiçbir pay sahipliği hakkı vermemektedir. Yavru şirketin iktisap ettiği ana şirket paylarına ait oy hakları ile buna bağlı haklar donmaktadır (TTK Md.389).

Şirketin satın aldığı kendi paylarının hiçbir pay sahipliği hakkı vermemesi, oy hakları ile buna bağlı hakların donması, "kâr payı" da alınamaması anlamına gelmektedir. Keza şirketler kendilerinin bedelli sermaye artırımına da katılamamaktadır.

Benzer düzenlemeler limited şirketler için de geçerlidir (TTK Md. 612).

Halka açık anonim ortaklıkların kendi hisselerini iktisap etmeleri ise Sermaye Piyasası Kurulu'nca çıkarılan II-22.1 seri no.lu "Geri Alınan Paylar Tebliği" ile payların borsada işlem görüp görmemesine göre ayrı ayrı düzenlenmiştir. TTK'nun yukarıda belirtilen düzenlemeleriyle büyük ölçüde örtüşen bu Tebliğ'in TTK'na göre bazı ufak farklılıkları vardır.

2. 7256 SAYILI KANUNLA ŞİRKETLERİN KENDİ PAYLARINI İKTİSAP ETMELERİNE YÖNELİK OLARAK GETİRİLEN DÜZENLEME:

7256 Sayılı Kanun'un 17. Maddesi ile Gelir Vergisi Kanunu'nun 94. Maddesine üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

"Tam mükellef sermaye şirketlerinin iktisap ettikleri kendi hisse senetlerini veya ortaklık paylarını,

- i) Sermaye azaltımı yoluyla itfa etmeleri hâlinde iktisap bedeli ile hisse senetlerinin veya ortaklık paylarının itibari değeri arasındaki fark tutar sermaye azaltımına ilişkin kararın ticaret sicilinde tescil edildiği tarih,*
- ii) İktisap bedelinin altında bir bedel karşılığında elden çıkarmaları hâlinde iktisap bedeli ile elden çıkarma bedeli arasındaki fark tutar elden çıkarma tarihi,*
- iii) İktisap ettikleri tarihten itibaren iki tam yıl içerisinde, sermaye azaltımı yoluyla itfa etmemeleri veya elden çıkarmamaları hâlinde, iktisap bedeli ile hisse senetlerinin veya ortaklık paylarının itibari değeri arasındaki fark tutar iktisap tarihinden itibaren iki tam yıllık sürenin son günü,*

itibarıyla dağıtılmış kâr payı sayılır ve bu tutarlar üzerinden %15 oranında vergi tevkifatı yapılır. Bu fıkra kapsamında tevkif edilen vergiler herhangi bir vergiden mahsup edilemez. Cumhurbaşkanı, tam mükellef sermaye şirketinin paylarının Borsa İstanbul'da işlem görüp görmemesine, işlem gören paylarının toplam payları içindeki oranına, geri alınan payların Borsa İstanbul'da işlem gören paylardan olup olmamasına, tam mükellef kurumlardan geri alınıp alınmamasına, tam mükellef sermaye şirketinin yıllık satış hasılatı ve diğer gelirlerinin toplam tutarına göre ayrı ayrı ya da birlikte, bu oranı sifıra kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmak suretiyle yeniden tespit etmeye yetkilidir."

Bu yeni düzenlemeye göre, ister TTK veya SPK düzenlemeleri ile getirilen sınırlandırmalar dahilinde olsun isterse bu sınırların üzerinde bir oranda pay iktisap edilsin, iş bu payların iktisap bedeli ile nominal bedelleri veya elden çıkarma bedelleri arasındaki olumlu/olumsuz farklar dağıtılmış kar payı sayılarak çeşitli aşamalarda stopaja konu edilmektedir.

Bu düzenlemeye göre;

- Şirketin elinde bulunan kendi payları sermaye azaltımı yoluyla iptal ediliyorsa hisse senetleri veya ortaklık paylarının alış bedeli ile nominal değeri arasındaki fark sermaye azaltımına dair kararın ticaret sicilinde tescil edildiği tarih itibariyle dağıtılmış kar payı sayılarak %15 stopaja tabi tutulacaktır.
- Hisse senetleri veya ortaklık payları şirketçe iktisap edildiği bedelin daha altında bir bedelle elden çıkarılıyorsa, iktisap bedeli ile elden çıkarma bedeli arasındaki olumsuz fark, elden çıkarma tarihi itibariyle dağıtılmış kar payı sayılarak %15 stopaja tabi tutulacaktır.
- Hisse senetleri veya ortaklık paylarının şirketçe iktisap edildikleri tarihten itibaren iki tam yıl içerisinde, sermaye azaltımı yoluyla itfa edilmemeleri veya elden çıkarılmamaları hâlinde, iktisap bedeli ile hisse senetlerinin veya ortaklık paylarının itibari değeri arasındaki fark tutar iktisap tarihinden itibaren iki tam yıllık sürenin son günü itibariyle dağıtılmış kar payı sayılarak %15 stopaja tabi tutulacaktır.
- Cumhurbaşkanı, tam mükellef sermaye şirketinin paylarının Borsa İstanbul'da işlem görüp görmemesine, işlem gören paylarının toplam payları içindeki oranına, geri alınan payların Borsa İstanbul'da işlem gören paylardan olup olmamasına, tam mükellef kurumlardan geri alınıp alınmamasına, tam mükellef sermaye şirketinin yıllık satış hasılatı ve diğer gelirlerinin toplam tutarına göre ayrı ayrı ya da birlikte, bu oranı sıfıra kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmak suretiyle yeniden tespit etmeye yetkili olacaktır.

Görüleceği üzere düzenleme, şirketin ortaklarından alınan hisse senetleri veya ortaklık payları nedeniyle ortaklara ödenen bedellerin nominal bedele göre veya elden çıkarma bedeline göre şirketin uğradığı zararı ortağa dağıtılmış kar payı olarak kabul etmektedir.

Diğer yandan maddede, bu kapsamda yapılan stopajın, herhangi bir vergiden mahsup edilemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

3. DÜZENLEMENİN İÇERDİĞİ SORUNLAR VE TEREDDÜTLÜ NOKTALAR:

İş bu düzenleme, hisse senedi veya ortaklık payı alımıyla ortaklara ödenen bedellerle, nominal bedel veya şirketçe elden çıkarma bedeli arasındaki farkların ortağa dağıtılmış kar payı sayılarak vergilendirilmesi bakımından isabetli ve tereddütlere son veren bir düzenlemedir.

Zira bu düzenleme yapılmadan önce, ortaklardan alınan hisse senedi veya ortaklık payları nedeniyle kendilerine ödenen bedellerin ortağa dağıtılmış kar payı olup olmadığı konusu belirsiz bulunmaktaydı.

Bir kısım görüşe göre ortaklardan alınan hisse senedi ve ortaklık payları nedeniyle kendilerine herhangi bir kaynak aktarılmamakta, onların elindeki hisse senedi veya ortaklık payı şeklindeki servet unsuru el değiştirmektedir. Ortağa aktarılan bir kar payı yoktur. Kaldı ki hisse senedi veya ortaklık payı satışında elden çıkarma karşılığında alınan bedelle ortağın iktisap bedeli arasındaki fark üzerinden zaten gelir veya kurumlar vergisi alınmaktadır.

Bir kısım görüşe göreyse ortaktan alınan hisse senedi veya ortaklık payı, şirket için hiçbir değer ifade etmemekte, ne kar payı, ne yönetim hakkı, ne de bedelli sermaye artışlarına katılma hakkı vermeyen bu paylar şirket tarafından elden çıkarılmadıkça şirkete hiçbir şey katmamaktadır. Bu itibarla ortağa aktarılan bir kar payı mevcuttur ve ona göre vergilendirilmelidir.

İşte yapılan düzenleme bu belirsizliği ortadan kaldırmış ve kurallar netleştirilmiştir.

Ancak kurallar netleşmekle beraber pek çok yeni tartışmalı husus ortaya çıkmıştır. Bunları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür.

- Bu düzenleme, Gelir Vergisi Kanunu'nun 94. Maddesine fıkra eklenmek suretiyle yapıldığı, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 15 ve 30. Maddelerinde bu şekilde bir düzenleme yapılmadığı cihetle, kurumlar vergisine tabi veya muaf olsun, tam veya dar mükellef olsun ortağı bir tüzel kişi olanlardan yapılan hisse senedi veya ortaklık payı alımlarına yönelik olarak herhangi bir stopaj veya vergilendirme yapılamayacağını, ayrıca Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 5/1. Maddesinde yer alan iştirak kazancı istisnası nedeniyle böyle bir vergilendirmenin yapılmasının da mümkün olmadığını düşünüyoruz.
- Düzenleme, hisse senedi veya ortaklık payı alımı nedeniyle ortağa ödenen bedelle, nominal veya şirketçe elden çıkarma bedeli arasındaki farkın, yani şirketin bu işlem nedeniyle uğradığı zararın ortağa aktarılmış kar payı sayılması mantığı üzerine kurulmuştur. Oysa ortağın şirkete yaptığı satış nedeniyle gelir vergisi ödemiş olması halinde bir de bunun üzerinden stopaj alınması mükerrer vergilemeye neden olmaktadır.
- Borsada işlem gören hisselerde bu el değiştirme nedeniyle halen %0 da olsa bir vergileme yapıldığına göre, tekraren bu şekilde bir stopajın alınması da mükerrer vergilemeye yol açmaktadır. Bu nedenle Cumhurbaşkanlığı tarafından borsada işlem gören hisse senetleri açısından stopaj oranının sıfır olarak belirlenmesi isabetli olacaktır.
- Bu stopaj, ortağa ödenen bedelle hisselerin nominal bedeli arasındaki fark veya hisselerin şirketçe zararına elden çıkarılması halinde zarar tutarı üzerinden yapılmaktadır. Ancak ortağın bu hisseleri sermaye artışına iştirak etmek nedeniyle değil, üçüncü kişilerden satın almak, sermaye artışına iştirak etse bile nominal bedele ilaveten emisyon primi de ödemek suretiyle hisseyi nominal bedelden daha yüksek bir bedele mal etmesi halinde, maliyetin nominal bedeli aşan kısmı itibarıyla elde edilmemiş bir kazanç üzerinden stopaj yapılmış olacaktır.

- Hisselerin şirketçe iktisap bedelinin altında bir bedelle elden çıkarılması halinde oluşan zararın ortak nezdinde vergilendirilmesi, ortağın elinde olmayan, müdahale edemediği bir sebeple vergiye tabi tutulması sonucunu yaratır.
- Hisselerin şirketçe satın alınmasını müteakiben sermaye azalışı, elden çıkarma, iki yıllık elden çıkarma süresinin geçmesi gibi sonradan vuku bulan sebeplerle ortaya çıkan stopajın şirketçe mi yüklenileceği yoksa ortağa mı yansıtılacağı hususu açık değildir. Üstelik sonradan ortaya çıkan sebeplerle stopajın ortağa yansıtılmasının istendiği durumlarda ortağa ulaşamama, ortağın ölümü gibi nedenlerle bir kısım ortağa yansıtma bir kısmına yansıtamama gibi sorunlar da yaşanabilir.
- Dağıtılmış sayılan tutarın ortağa ödenmiş net tutar olarak kabul edilip brüte götürülerek stopaj hesaplanacağı anlaşılmaktadır.
- Sonradan ortaya çıkan sebeplerle dağıtılmış kar payı sayılmasına yönelik bu düzenleme, ortağın bu vergiyi temettü geliri olarak beyan edip etmeyeceğini cevaplandırmamaktadır. Bize göre bu tutarların kar payı olarak tanımlanabilmesi için Gelir Vergisi Kanunu'nun 75/1. Maddesinde ayrıca belirtilmiş olması gerekirdi. Oysa ortaklar açısından hisse devri nedeniyle elde edilen gelirler, GVK'nun mükerrer 80. Maddesine göre menkul kıymet satış kazancıdır. Bu satıştan doğan kazançlar da yukarıda belirtilen açıklamalar ışığında GVK'nun 80/1 veya 80/4. Maddelerine göre beyan yoluyla (ivazsız elde edilen veya iktisap ile satışı arasında iki tam yıl geçen hisse senetleri hariç) veyahut aynı Kanunun Geçici 67. Maddesine göre stopaj suretiyle vergilendirilmiştir. Aynı kar üzerinden bir de stopaj suretiyle vergi alınması ve üstelik bu stopajın hiçbir vergiye mahsup edilememesi, mükerrerlik yarattığı gibi bir de bunların beyana konu edilerek üzerinden ilave bir vergi daha alınması son derece hatalıdır. Kaldı ki bu stopajın başka bir vergiye mahsup edilemeyeceğine dair düzenleme de, dağıtılmış sayılan bu kar paylarının beyana konu olmadığına da bir göstergesi olarak kabul edilmelidir.

Örneğin iki yılı geçmemiş ve nominal bedeli 500.000 TL olan hisse senedini 2021 yılında ortağı olduğu şirkete 1.500.000 TL na satan bir gerçek kişi bu satıştan 1.000.000 TL vergiye tabi kazanç elde etmiş ve bunun üzerinden %40 oranında 400.000 TL gelir vergisi beyan etmiş olsun. Şirketin bu hisseleri aynı yıl içinde sermaye azaltımı yoluyla itfa ettiğini düşüncümüzde, bu defa şirket tarafından hisselerin nominal bedeli ile alış bedeli arasındaki fark olan 1.000.000 TL üzerinden $(1.000.000/0,85 \times 0,15 =)$ 176.470 TL daha stopaj yapılacak, 1.000.000 TL üzerinden 576.470 TL toplam vergi alınmış olacaktır. Bu verginin oranı toplamda %57 lere gelmektedir. Bu örnekte mükellefin bir de bu kazancı dağıtılmış kar payı olarak beyana zorlandığını düşünürsek, 588.235 TL daha matrah beyan edecek, %40 üzerinden 235.294 TL gelir vergisi hesaplanacak, 176.470 TL stopaj buna mahsup edilirse 58.824 TL daha ödenecek vergi çıkacak ve toplam vergi yükü 635.294 TL ile %63 ler seviyesine gelecek, yok eğer maddede belirtildiği gibi bu stopaj hesaplanan gelir vergisine de mahsup edilmezse toplam vergi yükü 811.764 TL ile %81 ler seviyesine ulaşacaktır.

Sırf bu örnek bile dağıtılmış gibi sayılan kazancın bir de beyan edilmemesi gerektiğine işaret etmektedir. Üstelik bir de menkul kıymet satış kazancını beyan etmiş mükellefler açısından mükerrerliği önleyici önlemlerin alınması gerektiğini göstermektedir. Örneğin bu durumda olanlara Vergi Usul Kanunu'nun düzeltmeye ilişkin hükümleri uygulanmalıdır.

- Birleşme nedeniyle külli halefiyet gereği kendi hisselerini elde eden şirketlerde, ortaklardan alım olmaması gerekçesiyle herhangi bir stopaj yapılmaması gerekir.
- Kendi hisselerini elden çıkaran şirketlerde KVK'nun 5/1-e ve f bentlerinde yer alan iştirak hissesi satış kazancının uygulanıp uygulanmayacağı hususu tartışmalıdır. Bize göre bu istisnaların uygulanmasına herhangi bir yasal engel yoktur.
- Bu düzenleme Kanun'un yayımı tarihinde (17.11.2020) yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Bu nedenle düzenlemenin yürürlüğe girmesinden sonra iktisap edilecek hisse senetleri ve ortaklık payları için geçerli olduğunun kabulü gerekir. Aksine bir yorum düzenlemenin geçmişe etkili olması anlamına gelir. Bu nedenle, düzenlemenin yürürlüğe girmesinden önce iktisap edilen hisselerin iptali, iki yıllık sürede elden çıkarılması veya çıkarılmaması nedenleriyle kar dağıtımını yapıldığı ileri sürülerek tarhiyat yapılamaz. Bir anlamda yeni yasal düzenleme geçmiş işlemleri tarhiyat riskinden kurtarmıştır.

Yukarıda belirtildiği üzere bu düzenleme önemli bir belirsizliği çözmüş ama peşi sıra birçok yeni sorun ve belirsizlik getirmiştir. Bunların çıkarılacak Cumhurbaşkanlığı kararı ile veya Bakanlığın tebliğiyle yapacağı düzenlemelerle çözülmesi yerinde olur.

Saygılarımızla.